

Nr 354.

Av herr **Mattsson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 232, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § 2 mom. samt 7 och 31 §§ lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering, m. m.*

I prop. nr 232 föreslås nya grunder för dyrtidstilläggen åt folkpensionärerna.

När sommaren 1940 dyrtidstillägg åt folkpensionärerna utlovades, hälsades detta med glädje icke minst av landsbygdens representanter. Från denna sida framhölls, att man därvid förutsatte att dyrtidstilläggen skulle utgå utan Ortsgradering. För en sådan uppfattning kunna goda grunder anföras: Ersättningen avser ju fördyringen, och det synes uppenbart att denna ingalunda följer den statliga Ortsgrupperingen. Statens prisreglerande verksamhet, normalpriser o. s. v., har avsett en likformig reglering av levnadskostnaderna och på intet sätt eftersträvat något slag av dyrortsgruppering.

Ortsgrupperingen har som bekant hittills framför allt motiverats med att hyreskostnaderna vore olika, och de högre pensionstilläggen, som 1937 fastställdes, avse framför allt att motverka och eliminera just olikheterna i fråga om hyrorna. Det är att märka, att några mera avsevärda stegringar av dessa hittills i regel knappast förekommit samt att staten har i sin hand att genom hyresreglering motverka sådant. Bränslet är även underkastat statlig prisreglering.

För att motivera en högre kompensation för dyrtiden åt dem, som redan ha de högre pensionsbeloppen, d. v. s. att dyrtidstilläggen skola utgå procentuellt, har man därför sett sig hänvisad till att söka göra gällande, att städernas och samhällenas pensionärer redan från början skulle vara sämre ställda än de gamla på landsbygden. Detta strider bestämt mot den erfarenhet man på landsbygden anser sig äga. Det skulle även vara anmärkningsvärt, om från håll, där man måste känna särskilt ansvar för utformande av gällande bestämmelser angående folkpensioneringen, ett sådant resonemang skulle föras. När man emellertid föreburit, att landsbygdens folkpensionärer i regel varit i åtnjutande av egen bostad, kan däremot med stöd av förefintliga uppgifter anföras, att detta endast gäller för en fjärdedel. De övriga 240.000 folkpensionärerna på landsbygden — nästan dubbelt så många som de i mellersta och högsta dyrort tillsammans — ha inga fria bostäder och inga påkostade folkpensionärshem heller.

Att folkpensionärerna i de rika storstadskommunerna i större utsträckning komma i åtnjutande av fattigunderstöd än i de på skattecronor fattiga landskommunerna, visar väl heller i och för sig knappast något annat än att man i städerna anser sig kunna vara rundhantare, och skulle sålunda snarast tyda på att de gamla i städerna därigenom erhålla något mera hjälp.

Angående själva hjälpbehovet är en sådan uppgift däremot föga upplysande. Det är icke heller med sakliga argument i första hand, utan under åberopande av s. k. praktiska skäl som man hittills motsatt sig en rättvisare fördelning av dyrtidstilläggen åt de gamla. Att ifrågavarande svårigheter kunnat övervinnas med god vilja och om i tid förberedande åtgärder vidtagits, är dock en uppfattning, som synes bekräftad av innehållet i den nu avgivna propositionen. I denna medges även av vederbörande departementschef, att prisstegringen av folkpensionärernas förnödenheter enligt gjorda undersökningar synas »till sina absoluta tal ganska lika i de olika dyrortsgrupperna, varför de till sina belopp, i procent räknade, icke följa pensionstilläggens eller inkomsternas storlek». De omständigheter som visa i denna riktning överensstämma även med vad som utifrån den statliga prisregleringens allmänna principer kunde förmodas. Därför framstår som desto mera beklagligt, att departementschefen på anförda vaga skäl förklarat sig icke taga avgörande hänsyn härtill.

Likaså beröras i propositionen de orättvisa verkningarna av de procentuella tilläggen samt att därav förmånstagare med någon egen inkomst missgynnas, varigenom villigheten att skaffa sig egen arbetsinkomst motverkas.

De anförda grunderna tala otvivelaktigt mot procentuella dyrtidstillägg och för de så kallade fixa. Med tillfredsställelse kunna vi konstatera att nu i viss mån i propositionen avseende fästes vid kravet på en rättvisare fördelning med hänsyn till landsbygden, att häri för 1942/43 vid sidan av två procentuella tilläggsutbetalningar dock även två fixa tillägg å vardera 35 kronor föreslås. Beloppet av varje fixt tillägg anges därvid ha beräknats till genomsnittliga värdet av en månadsutbetalning för dem, som i dyrortsgrupp två ej har egen inkomst.

Den sakliga motiveringen för bibehållande av två procentuella utbetalningar synes emellertid svag och föga övertygande. Det förefaller tvärtom rimligt, att när man nu medger styrkan i de skäl, som visa att landsbygdens folkpensionärer icke erhållit rättvis behandling, steget också borde ha tagits fullt ut till likställighet — åtminstone när det gäller dyrtidstilläggen.

Under åberopande av anförda skäl föreslås,

att dyrtidstilläggen för varje enligt prop. nr 232 därtill berättigad folkpensionär under budgetåret 1942/43 måtte utgå med 140: — kronor, att betalas i fyra utbetalningar å vardera 35: — kronor.

Stockholm den 6 maj 1942.

Victor J. Mattsson. *Nestor Hammarlund.* *Arvid Jonsson.*

Gillis Olsson.

Per Persson,
Norrby.